

ДОКЛАД
НА ОМБУДСМАНА КАТО НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ ЗА
ИЗВЪРШЕНА ПРОВЕРКА В ЗАТВОРА БУРГАС, ЗАТВОРНИЧЕСКО
ОБЩЕЖИТИЕ ОТ ОТКРИТ ТИП „СТРОИТЕЛ“, ЗАТВОРНИЧЕСКО
ОБЩЕЖИТИЕ ОТ ЗАКРИТ ТИП „ДЕБЕЛТ“, ЗАТВОРНИЧЕСКО ОБЩЕЖИТИЕ
ОТ ОТКРИТ ТИП „ДЕБЕЛТ 1“ ЗАТВОРНИЧЕСКО ОБЩЕЖИТИЕ ОТ ОТКРИТ
ТИП „ЖИТАРОВО“ И АРЕСТ КЪМ ЗАТВОРА БУРГАС

В изпълнение на Заповед № НПМ-20#1/07.05.2026 г. на омбудсмана на Република България, екип на омбудсмана, в състав от четирима експерти, извърши планирани проверки в периода: 18.05 - 22.05.2026 г., в следните обекти:

- I. Затвор - гр. Бургас;
- II. Арест към Затвор - гр. Бургас;
- III. Затворническо общежитие от открит тип „Строител“ в гр. Бургас;
- IV. Затворническо общежитие от закрит тип „Дебелт“ и Затворническо общежитие от открит тип „Дебелт 1“ в с. Дебелт, обл. Бургас;
- V. Затворническо общежитие от открит тип „Житарово“ в с. Ветрен, общ. Бургас.

Ръководствата и служителите, работещи в горепосочените обекти оказаха съдействие на проверяващия екип на омбудсмана, в качеството му на Национален превантивен механизъм (НПМ), чрез осигуряване на достъп до всички помещения, предоставяне на поискани документи и ненамеса в комуникацията с настанените лица.

Затвор Бургас

Към Затвора Бургас функционират три затворнически общежития: Затворническо общежитие от открит тип „Строител“ (ЗООТ „Строител“), Затворническо общежитие от закрит тип „Дебелт“ (ЗОЗТ „Дебелт“) и Затворническо общежитие от открит тип „Житарово“ (ЗООТ „Житарово“).

Със заповед № ЛС-04-25/15.01.2018 г. на министъра на правосъдието е създадено затворническо общежитие от открит тип (ЗООТ „Дебелт 1“).

Капацитет

Към деня на проверката, настанените лица в Затвора Бургас са **647 лица** при общ капацитет на Затвора от **791 места** (вкл. с прилежащите общежития).

За 2025 г. в затвора са постъпили **585** лишени от свобода, разпределени по категории, както следва:

- Осъдени: **409**;
- Подсъдими: **39**;

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

- Обвиняеми: **137**;
- Преведени лица от други затвори: **24**;
- Екстрадирани лица от други държави: **5**;
- Постъпили лица чужди граждани: **27**.

Настанените лица в ЗОЗТ са **288** лишени от свобода, а в общежитията от открит тип са настанени **178** лишени от свобода.

Администрация и човешки ресурси

Със заповед № ЧР-05-167/07.04.2026 г. на заместник-министъра на правосъдието е утвърдено длъжностното щатно разписание на Затвор Бургас I-ва категория към ГДИН, в сила от 15.04.2026 г. **Съобразно него общата численост на персонала е 365, 5 щатни бройки.**

Щатът на надзорно-охранителния състав (НОС) в корпуса на затвора е 118 надзиратели, 6 командири на отделения в затвора, 5 командири на отделения в ареста и 6 главни надзиратели.

Охраната на затвора се осигурява от 24 поста, от които 11 трисменни, 5 двусменни и 8 едносменни. Поради липса на надзорен персонал, два от постове на периметровата охрана не се поддържат, а един пост се поддържа като едносменен.

НОС в затвора Бургас работи на 8, 12 и 24 – часови дежурства.

Съгласно предоставеното поименно длъжностно разписание, актуално към 15.05.2026 г., **вакантни са следните длъжности, общо 17 щ.бр.:**

- Надзирател II-I степен: **12 щ. бр.**
- Началник на сектор в ЗО: **1 щ.бр.**
- Инспектор психологическа дейност: **1 щ.бр.**
- Медицинска сестра: **1 щ.бр. (обявление за конкурс)**
- Директор на медицински център: **1 щ. бр. (обявление за конкурс)**
- Лекар Дентална медицина – **1 щ. бр.**

Основен проблем във връзка с човешките ресурси, констатиран и при предходната проверка през 2023 г., е липсата на директор на медицинския център в затвора. Поради недостига на медицински персонал, назначеният фелдшер в корпуса, извършва прегледи в ЗООТ „Житарово“. Стоматолог е назначен на граждански договор, като извършва прегледи по график четири пъти в седмицата.

Процедури по разглеждане на жалби, сигнали, молби за условно предсрочно освобождаване

Подадените молби и жалби за 2025 г. са **7030**. По всички подадени молби и жалби на л. св. независимо от адресата, вкл. и до началника на затвора, се предоставя становище от съответния инспектор „СДВР“.

В по-голямата си част молбите адресирани до началника на Затвор Бургас са свързани с битови въпроси (преместване в друга група, превод на финансови средства,

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

закупуване на лекарства за сметка на бюджета, предоставяне на облекло, лични срещи с началника и др.).

До органите на съда и прокуратурата се адресират предимно молби свързани с правния статус на лишените от свобода (УПО, прекъсване на наказанието, обжалване на актове).

До ГДИН се адресират предимно жалби срещу администрацията на Затвор Бургас. Към Президентството се насочват основно молби за помилване на л. св. Голяма част от молбите са до ЧСИ и ДСИ във връзка с наложени запори.

От администрацията на затвора бе предоставена справка за броя подадени молби за условно предсрочно освобождаване (УПО). За изминалата година са подадени **52** бр. молби, от които **12** с положително становище на началника, **40** - с отрицателно становище, уважените молби от съда са общо **17 бр.**, а три молби са били оттеглени. От началото на годината до момента на проверката са подадени общо **17** молби за УПО, от които **2** с положително становище на началника, и двете уважени от съда. **13** молби са с отрицателно становище и отхвърлени от съда, а по **4** молби се очаква произнасяне.

Материални условия

При предходната проверка на екипа през 2023 г. бяха констатирани основно проблеми с наличието на множество вредители в спалните помещения, както и наличие на влага и мухъл. Във връзка с това бяха отправени следните препоръки:

- Да бъдат отпуснати финансови средства за извършване на цялостен ремонт на медицинския център към Затвора - Бургас;
- Да бъдат отпуснати финансови средства за извършването на ремонт на двете зони за повишена сигурност, за отстраняване на проблема с наличните там влага и мухъл;
- Да бъдат предприети мерки за справяне с проблема с дървениците и хлебарките в местата за лишаване от свобода, като освен регулярното пръскане против вредители, в лавките на затворите да се продават безопасни за хората препарати против вредители.

Затворът Бургас разполага с административна сграда, общежитие, в което са настанени лишените от свобода, собствена кухня с прилежащи складови помещения, лавка, медицински център, фитнес зала, бани, работилници, зала за свиждания.

Предвидено е отделно отделение за настанени подсъдими и обвиняеми лица, както и помещение, в което се настаняват лица по чл. 248 от ЗИНЗС. Към настоящия момент в затвора функционират две наказателни килии.

След среща с ръководството на затвора, проверяващия екип извърши пълна обиколка на обекта.

Помещенията, в които са настанени лишените от свобода, отговарят на законовите изисквания за изискуема минимална площ от 4 кв. м. на настанено лице. Всяко спално помещение разполага със санитарен възел. Баните са общи и се намират на съответния етаж. Къпането се извършва по график два пъти в седмицата, а работещите се къпят всеки ден.

Килиите на настанените лица имат осигурен достъп до светлина. Дограмата е подменена във всички помещения, които проверяващият екип обиколи.

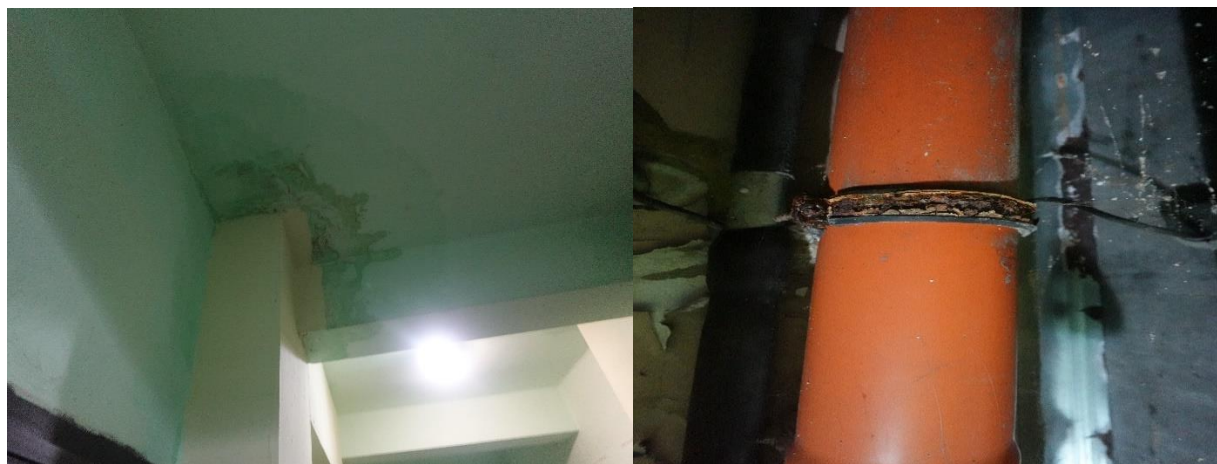
ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

Всеки лишен от свобода разполага с легло, масичка и шкаф за лични вещи. В спалните помещения има и по един телевизор за общо ползване от настанените там лица.

Както и при предходната проверка в затвора, бяха получени множество оплаквания от лишени от свобода за наличие на дървеници и хлебарки в спалните помещения. До 2023 г. обработката срещу вредители се извършваше от лицензирана фирма, предоставяща услуги по дезинсекция и дератизация. От лятото на 2023 г. ДДД обработките се извършват регулярно, на месечна база, от двама специално обучени служители на затвора. По данни на администрацията това е довело до известно подобряване на ситуацията в сравнение с констатираното през 2023 г., макар проблемът да не е преодолян изцяло.

В хода на проверката бе обърнато внимание и на необходимостта от стриктно прилагане на мерките по обработка на дрехите и личния багаж на новопостъпващите лишени от свобода, тъй като при трансфери от други места за лишаване от свобода съществува риск от повторно внасяне и разпространение на вредители.

Във връзка с горното, омбудсманът като НПМ препоръчва на началника на Затвора Бургас да продължи регулярното извършване на дейностите по дезинсекция и дератизация, както и да засили контрола върху обработката на дрехите и личния багаж на новопостъпващите лишени от свобода с цел ограничаване разпространението на вредители в местата за настаняване.

Наличие на избиваща влага

При обхода на помещенията беше установено наличие на избиваща влага по стените на коридорите в затворническите групи. По данни на администрацията проблемът е свързан с конструктивните елементи („куфарите“), в които са разположени казанчетата на санитарните възли, откъдето вероятно прониква влага към съседните стени и коридорни пространства. Продължителното наличие на влага създава предпоставки за увреждане на сградния фонд и за поява на мухъл.

С оглед на горното, омбудсманът отправя препоръка до началника на Затвора Бургас да предприеме действия по извършване на техническо обследване на

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

засегнатите участъци и последващи ремонтно-възстановителни дейности за трайно отстраняване на причините за влагата и предотвратяване появата на мухъл и допълнително увреждане на сградния фонд.

Екипът на НПМ извърши проверка на кухненския блок и складовите помещения за съхранение на хранителни продукти. Кухнята е добре оборудвана и поддържана. Приготвянето на храната се осъществява от готвач с помощта на лишени от свобода, назначени на домакински щат.

По-голямата част от интервюираните лишени от свобода изразиха удовлетвореност от количеството и качеството на предоставяната храна. Осигуряват се допълнителни хранителни надбавки за работещите лишени от свобода. Менюто е разнообразно, като се предлагат и различни диетични режими - вегетариански, мюсюлмански, както и диети съобразно здравословното състояние на настанените лица. Поддържат се списъци на лицата, които по медицински или религиозни причини спазват специален хранителен режим.

Обядът в деня на проверката

Нефункциониращ конвектомат

Трайните хранителни продукти и консервите се съхраняват в обособени складови помещения при спазване на изискванията за съхранение. Продуктите, изискващи нискотемпературен режим, се съхраняват в хладилници и фризери. Осигурен е и отделен хладилник за съхранение на контролни проби от приготвената храна за срок до 48 часа.

При проверката беше установено, че наличният конвектомат не функционира, тъй като захранващият му кабел и електроника са били повредени вследствие на гризачи.

Предвид горното, омбудсманът като НПМ отправя препоръка до началника на Затвора Бургас да възложи извършването на технически преглед на конвектомата с оглед установяване на възможността за неговия ремонт и възстановяване в експлоатация, а при невъзможност - да предприеме действия по подмяната му с ново подходящо оборудване.

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

На разположение на лишените от свобода е и лавка, от която могат да закупуват допълнителни хранителни и битови продукти според своите потребности.

Обучение и свободно време

Затворът в Бургас разполага с фитнес салон, който се ползва по график и не се допуска смесване на различните категории лишени от свобода.

Свиждания се провеждат съобразно утвърден график в предвидената за това зала за свиждания с работещи телефони. Затворът разполага със стая за адвокати, в която лишените от свобода могат да се срещат насаме с адвокатите си.

Библиотеката

Зала за мероприятия

Учениците са разпределени в седем паралелки, като съгласно предоставена справка за учебната 2024-2025 година завършилите ученици **са 39 л.св.**, разпределени, както следва:

- 1 клас: **6 л. св.**
- 2 клас: **8 л.св.**
- 3 клас: **6 л.св.**
- 4 клас: **1 л.св.**
- 5 клас: **10 л.св.**
- 6 клас: **6 л.св.**
- 7 клас: **2 л.св.** , като същите са получили и свидетелство за завършено основно образование.

Желасщите да продължават образованието си след 7-ми клас, се превеждат в други затвори в страната, към които функционират училища с обучение до 12 клас.

Трудова заетост в затвора и общежитията към него

Участието на лишените от свобода в трудова дейност има за цел тяхната ресоциализация. След изтичане на адаптационния период, през който се наблюдава

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

поведението на осъдените, с оглед на здравословното състояние, при отчитане на риска от рецидив и вреди, вида и характера на извършеното престъпление, както и допълнителна информация за минало поведение от предишни осъждания, свързано с отклонения или бягства, при наличие на необходимите качества и желание да упражняват трудова дейност, се изготвя предложение за извеждане на работа - в района на общежитието или на външен работен обект. Провеждат се мотивационни беседи, насочени към отговорно и съвместно изпълнение на трудовите задължения, както и провеждане на задължителен инструктаж за поведението им на работното място.

Цехове за обработка на метал на територията на затвора

В корпуса на затвора трудовата ангажираност достига близо 90% от настанените лишени от свобода, на които са възложени работни отговорности с доброволен или платен труд. Широко се прилага ползването на възможностите, които предоставя чл.80 от ЗИНЗС - полагането на доброволен труд. За благоустройството, поддържането и хигиенизирането на помещенията и района на затвора и затворническите общежития, всеки месец са упражнили трудова дейност значителен брой лишени от свобода. В общежитията от открит тип ангажираността към външни фирми също е висока.

От представената справка за периода беше установено, че за периода: **01.01.2026 г.- 30.04.2026 г.** в различни форми на трудова дейност са били ангажирани общо **247 лишени от свобода**, което представлява приблизително **39%** от средносписъчния брой на настанените лица.

На домакински щат са били назначени 64 лишени от свобода, което представлява около 10% от общия брой на настанените лица. От тях 26 работят в корпуса на затвора, 8 в ЗО „Житарово“, 4 в ЗО „Строител“, 24 в ЗО „Дебелт“ и 2 в ЗО „Дебелт 1“.

На основание чл. 80 от ЗИНЗС доброволен труд са полагали 93 лишени от свобода, или около 15 % от средносписъчния брой на настанените лица. От тях 17 са били ангажирани в корпуса на затвора, 15 в ЗО „Житарово“, 27 в ЗО „Строител“, 13 в ЗО „Дебелт“ и 21 в ЗО „Дебелт 1“.

В дейностите на ДП „Фонд затворно дело“ са били включени 90 лишени от свобода. От тях 21 са работили в корпуса на затвора, 29 в ЗО „Житарово“, 19 в ЗО „Строител“, 2 в

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

ЗО „Дебелт“ и 19 в ЗО „Дебелт 1“. Съгласно представените данни, делът на работещите лишени от свобода в производствените цехове е 3 %, а на външни работни обекти - 11 %.

Шестима доживотно осъдени са били ангажирани с трудова дейност на домакински щат.

Екипът на омбудсмана като НПМ отчита положително наличието на различни форми на трудова ангажираност и възможности за включване на лишените от свобода както в платен, така и в доброволен труд.

Експертите на НПМ извършиха проверка на намиращите се на територията на затвора цехове и работилници, в които са ангажирани лишени от свобода.

На трудещите се лишени от свобода се осигуряват необходимите условия за безопасен труд. Подсигуряват им се и необходимите предпазни средства.

Следствен арест към Затвор - гр. Бургас

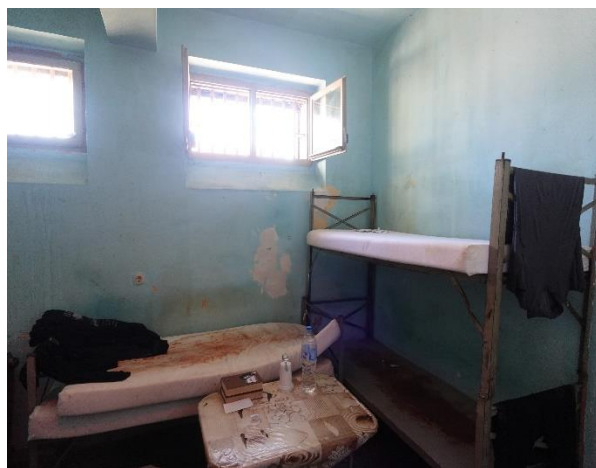
Следственият арест действа на територията на Затвора Бургас и се намира под негово административно управление.

Общият капацитет на ареста е за **до 104** задържани лица. Към деня на проверката в ареста бяха настанени **70 задържани**, от които **67** пълнолетни мъже, две жени и един непълнолетен чужд гражданин.

За изминалата 2025 година през ареста са преминали общо **645 задържани лица**.

Чуждите граждани се настаняват в отделно помещение от другите задържани лица.

Предвидени са и специално обособени помещения за настаняване на жени и на непълнолетни лица.

Помещение за настаняване

Избиваща влага

При предходната проверка на омбудсмана като НПМ, проверяващият екип е констатирал **пренаселване на арестните помещения и претоварване на персонала в следствие и на засиления миграционен поток**. Към днешната дата са предприети

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

необходимите структурни и персонални промени, за да се спазват законовите и европейски изисквания за минимална разполагаема жилищна площ от 4 кв.м.

При предходната проверка през 2023 година омбудсманът в качеството си на НПМ отправи препоръка до министъра на правосъдието да бъде извършен цялостен ремонт на ареста поради наличие на влага и мухъл в спалните помещения, коридорите и баните на ареста.

В хода на извършената проверка екипът на НПМ констатира, че арестните помещения продължават да се нуждаят от ремонтни дейности, тъй като са в лошо състояние, с мухъл и влага по стените в килиите, сервизните помещения и баните.

В тази връзка, омбудсманът в качеството си на НПМ, отново отправя препоръка да бъдат отпуснати финансови средства за извършването на цялостен ремонт на ареста.

Медицинско обслужване в Затвора Бургас и Арест - Бургас

В медицинския център (МЦ) на затвора работят: 1 медицински фелдшер, назначен на трудово правоотношение, 1 медицинска сестра на трудово правоотношение, която отсъстваше по време на проверката поради отпуск, както и един лишен от свобода, на длъжност хигиенист, който подпомага дейността на медицинските лица.

На лишените от свобода служебно е определен общопрактикуващ (личен) лекар, който посещава затвора един път седмично. Екипът се среща и проведе разговор с лекарката, като беше обсъдено медицинското обслужване в затвора. Тя сподели за отлична колаборация с медицинския фелдшер и не посочи проблеми в своята дейност.

Лекар по дентална медицина (зъболекар) работи на граждански договор и по договор с НЗОК, в оборудван кабинет, където обслужва и лишените от свобода от затвора и задържаните лица в ареста, както и лишените от свобода от общежитията, по график, три пъти седмично.

Щатните длъжности за директор на медицински център и лекар по дентална медицина са незаети, като основна причина за невъзможността да бъде намерен лекар се посочва естеството на работа, както и изискванията на Чл. 107а. на Кодекса на труда.

Задължителната медицинска документация беше изискана и проверена, като е констатирано, че е изключително пълна и се води редовно. Всеки новопостъпил в затвора и ареста преминава първоначален медицински преглед в МЦ на Затвора – Бургас. Броят на регистрираните прегледи от медицинския фелдшер от началото на годината е 2014.

Попълва се анкетна карта за скрининг на риска от ТБК и се правят тестове за ХИВ, Хепатит В и С и Сифилис по желание на новопостъпилия, както и тестове за наркотични вещества.

Съгласно получената справка, броят на наркозависимите към момента на проверката е 4, алкохолна болест – 5, няма новорегистрирани с ХИВ, Хепатит В и С и Сифилис. Лишените от свобода с хронични заболявания са както следва: Сърдечно-съдови заболявания: 4; Захарен диабет - 9, от тях 2-ма на инсулин; Заболявания на дихателната

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

система: 4; Онкологични заболявания – 3; 1 лишен от свобода с пневмофтизиатрично заболяване е на лечение в СБАЛЛС – Ловеч.

В извънработното време на медицинския център, спешните случаи се поемат от екипи на ЦСМП – Бургас.

Спешният шкаф и шкафовете за лекарствени продукти са добре заредени, като лекарствата и консумативите са в срок на годност. Кабинетът разполага с необходимите за дейността му оборудване и консумативи. **Както и в други затвори, проблем е осигуряването на лекарствени продукт със специален режим на отпускане, за прилагане по спешност (например Диазепам – ампули).**

Шкафове за лекарствени продукти

Лекарствени продукти и консумативи се осигуряват, както във всички затвори, от доставчик по договор с ГДИН, от когото се заявяват количества от необходимите и налични в техническата спецификация (списък) лекарствени продукти. Те се предоставят на лишените от свобода безплатно, срещу подпис, като при липса на лекарствен продукт в списъка им се предлага замяна с негов аналог или със същото действие продукт. Лекарствените продукти, заплащани напълно или частично от НЗОК се получават чрез издадени от общопрактикуващия лекар рецепти.

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

Лекарствени продукти и консумативи

Със заповед на началника на затвора е създадена комисия, която да проверява финансовото състояние на лишените от свобода и при липса на постъпления, както и заместител по Спецификация от аптечния шкаф, изготвя становище с мотивирано предложение до началника на затвора за заплащането им от бюджета на ГДИН, като на екипа бяха показани такива примери.

Осигурено е диетично хранене по съответните диети и съгласно изготвено меню. Екипът се запозна с храната по различните диети, която беше разнообразна и съобразена с медицинските показания.

Към момента на проверката в стационара на медицинския център, състоящ се от две стаи за наблюдение, е настанен един лишен от свобода, с два ампутирани долни крайника (на ниво бедро, съответно подбедрица), както и лишен от свобода – хигиенист на щатна длъжност. Пациентът изрази задоволство от обема и качеството на медицинската грижа.

В изпълнение на препоръката от предходната проверка през 2023 г. е извършен ремонт на помещенията на медицинския център – сменена е дограмата, измазани и боядисани са стените. Прави впечатление обаче, че не е извършен ремонт в двете санитарни помещения, за какъвто омбудсмана като НПМ ще настоява пред началника на затвора и ГДИН.

Санитарните помещения на медицинския център

При проведените разговори (интервюта) с лишените от свобода те споделиха оплаквания, които екипът обсъди с медицинския фелдшер на затвора, както и с общопрактикуващия лекар, който присъстваше към момента на проверката. Планирани са действия във връзка с медицинското обслужване на споделилите оплаквания лица.

Интервюта бяха проведени и със задържаните под стража лица, които не съобщиха за сериозни проблеми при медицинското им обслужване и достъп до лечение.

Регистърът на травматичните увреждания се води редовно, като прегледите се извършват от медицинския фелдшер. Регистрираните травматични увреждания за 2025 г. са 35 (17 задържани под стража и 18 лишени от свобода), за 2026 г. до деня на проверката – 15 (от тях 11 са на задържани под стража).

По отношение на констатирани при предходната планова проверка проблеми с извеждането за външни прегледи и болнично лечение, както и конвоирането на лишените от свобода, са предприети мерки за тяхното решаване. Бяха предоставени доказателства, че почти ежедневно лишени от свобода се извеждат за прегледи от външни специалисти, както и за проведени хоспитализации.

Затворническо общежитие от закрит тип „Дебелт“ и Затворническо общежитие от открит тип „Дебелт 1“

Капацитет

Затворническото общежитие в Дебелт е от смесен тип - закрит тип с капацитет **288** души и затворническо общежитие от открит тип „Дебелт 1“ с общ капацитет от **58** лишени от свобода.

При предходни проверки екипът на омбудсмана е отправял препоръки да се предприемат мерки за спазване на разпоредбата на чл. 71а от Правилника за прилагане на Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (ППЗИНЗС). Съгласно

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

посочената разпоредба лишените от свобода могат да се движат в района на затворническото общежитие от открит тип самостоятелно или на групи без придружител, а в заведенията от закрит тип придвижването се извършва с придружител от надзорно-охранителния състав.

При предходната проверка беше констатирано, че ЗОЗТ „Дебелт“ и ЗООТ „Дебелт 1“ са разположени в един и същи сграден фонд, като администрацията беше предприела организационни мерки за осигуряване на отделен достъп и престой на открито за лишените от свобода от открит тип. Към настоящия момент ситуацията по същество не е променена. ЗОЗТ „Дебелт“ и ЗООТ „Дебелт 1“ продължават да се помещават на един и същи етаж и да използват общ коридор, макар и при въведени организационни мерки за разделянето им.

В хода на проверката беше установено, че ремонтът на ЗООТ „Строител“ е приключил и общежитието вече функционира в непосредствена близост до Затвора Бургас. В резултат на това сградният фонд, който временно е бил използван за настаняване на лишени от свобода, е освободен и към момента не се използва.

По данни на ръководството на общежитието е налице възможност лишените от свобода от ЗООТ „Дебелт 1“ да бъдат преместени в освободената сграда, с което би се осигурило реално пространствено и организационно отделяне между общежитието от открит тип и това от закрит тип. Посочено бе обаче, че за осъществяването на подобна реорганизация е необходимо осигуряването на допълнителен надзорно-охранителен състав.

Макар и към момента да са предприети мерки за ограничаване на контактите между двете категории лишени от свобода, съвместното им разполагане в един и същи корпус създава предпоставки за комуникация между лица с различен режим на изтърпяване на наказанието.

Във връзка с изложеното омбудсманът като НПМ препоръчва на министъра на правосъдието да предприеме действия за осигуряване на необходимия допълнителен надзорно-охранителен състав, включително чрез разкриване на не по-малко от 10 щатни бройки за надзорно-охранителен състав, с цел преместване на ЗООТ „Дебелт 1“ в освободения сграден фонд и осигуряване на пълно пространствено отделяне между общежитията от открит и закрит тип.

При извършване на проверката екипът на омбудсмана не констатира пренаселеност в спалните помещения на двете общежития. Спазва се изискуемата по закон минимална жилищна площ от 4 кв. м. на лишен от свобода. В спалните помещения са настанени по трима или четирима лишени от свобода. Помещенията са добре осветени и проветриви. Килиите са оборудвани с легла, маса, столове, шкафчета за лични вещи и телевизор. Всяко спално помещение разполага със самостоятелен санитарен възел.

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

Спално помещение

Санитарен възел

Както и при предходните проверки, основните оплаквания на лишените от свобода са относно наличие на дървеници и хлебарки в спалните помещения. По данни на администрацията регулярно се извършват дейности по дезинсекция и дератизация за ограничаване разпространението на вредители.

Във връзка с изложеното омбудсманът като НПМ препоръчва на началника на ЗО „Дебелт“ да продължи регулярното извършване на дейностите по дезинсекция и дератизация, както и да упражнява засилен контрол върху ефективността на предприеманите мерки за ограничаване разпространението на вредители в спалните помещения.

В хода на обхода и проведените разговори с лишените от свобода най-често поставяните въпроси бяха свързани с достъпа до медицинска помощ и отношението на медицинския персонал. Част от лицата изложиха твърдения за забавяне при осигуряване на медицински прегледи, неудовлетвореност от комуникацията с медицинските специалисти и липса на своевременен отговор на поставени здравословни проблеми.

Посочените оплаквания бяха доведени до знанието на началника на общежитието още по време на проверката. Всички лишени от свобода, които заявиха наличие на конкретни здравословни проблеми и необходимост от медицински преглед, бяха записани от екипа на НПМ и имената им бяха предоставени на медицинския фелдшер за последващо проследяване и преглед.

Част от лишените от свобода изразиха недоволство от храната, която се приготвя в кухнята на общежитието. Екипът на НПМ извърши проверка на кухнята и складовите помещения и не установи нарушения на хигиенните изисквания при съхранението на хранителните продукти и приготвянето на храната. Кухненският блок е оборудван и поддържан в добро състояние. Общежитието разполага и със собствена лавка, откъдето лишените от свобода могат да закупуват хранителни и битови продукти според своите потребности.

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

Кухненската печка

Лавка

Обучение и свободно време

В ЗО „Дебелт“ продължава да функционира филиал на СУ „Аргира Жечкова“- гр. Сливен, в който се обучават лишени от свобода от общежитието.

По инициатива на училището продължават да се организират различни мероприятия, свързани с отбелязването на национални празници, годишнини и други образователни и културни инициативи.

По време на проверката екипът на НПМ извърши оглед на сградата, в която се провежда учебният процес. Установено бе, че материалната база е в незадоволително техническо състояние и се нуждае от ремонт. Констатирани бяха амортизирани помещения и необходимост от обновяване на част от сградния фонд, използван за образователни цели.

Във връзка с изложеното омбудсманът като НПМ препоръчва на министъра на правосъдието да осигури необходимите финансови средства за извършване на ремонт и обновяване на сградата, в която се осъществява образователната дейност на лишените от свобода в ЗО „Дебелт“.

Състоянието на училищната база

Трудова дейност

Трудовата ангажираност на лишените от свобода в ЗООТ „Дебелт 1“ продължава да бъде на добро ниво. На лицата, които желаят да работят, се провеждат задължителни инструктажи за безопасност и поведение на работното място. Преди включването им в трудова дейност се извършва оценка на риска, анализ на поведението и преценка за възможността за извеждане на работа извън района на общежитието.

Лишените от свобода от открит тип продължават да бъдат ангажирани както на външни работни обекти, така и в различни дейности, свързани с поддръжката и функционирането на общежитието. Лишените от свобода от закрит тип участват в доброволен труд и в дейности по домакинския щат на общежитието.

Медицинско обслужване в ЗО „Дебелт“

Медицинското обслужване в затворническите общежития, се извършва от 1 медицински фелдшер, назначен на щат по трудово правоотношение. Предстои назначаване на медицинска сестра (проведен е конкурс, но все още не е започнала работа). Личният лекар на лишените от свобода, посещава общежитията един път седмично. Към медицинския център на длъжност хигиенист е назначен лишен от свобода.

Когато няма медицинско лице, спешните случаи се поемат от повикани на място екипи за спешна медицинска помощ от ФСМП – Средец.

Денталната помощ се оказва от лекаря по дентална медицина в Затвора – гр. Бургас.

Води се задължителната медицинска документация, като през 2026г. регистрираните прегледи са 2114. Беше изискан и предоставен регистър на травматичните увреждания, като прегледите се извършват от медицинския фелдшер. От началото на 2026г. са регистрирани 2 случая на травматични увреждания и 2 самонаранявания, през предходната 2025г. те са били съответно 7 и 4, а през 2024г. – 20.

Съгласно получената справка, към момента няма лишени от свобода с туберкулоза и СПИН (през предходната е имало един лишен от свобода със СПИН, който вече е освободен).

През 2026г. е починал един лишен от свобода, от онкологично заболяване, по време на прекъсване на изпълнението на наказанието. През 2025г. има един смъртен случай, починал в килията.

Спешен шкаф и консумативи

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

Лекарският кабинет и манипулационната разполагат с необходимото оборудване. Спешният шкаф и шкафове за лекарствени продукти са добре заредени, като лекарствата и консумативите са в срок на годност. Раздаването на лекарства, в това число психотропни, се извършва срещу подпис.

Към МЦ има стационар с три стаи, едната от които се използва за склад. Нямаше настанени лишени от свобода в стационара по време на проверката.

При проведени разговори лишените от свобода се оплакаха от затруднен достъп до лекар, както и от отношението към тях. Оплакванията бяха обсъдени с медицинския фелдшер, както и с началника на затворническото общежитие. Беше препоръчано всички лишени от свобода, споделили медицински оплаквания по време на проверката (преобладаващата част са с искане за оперативно лечение в болница), да бъдат консултирани с личния им лекар, който да прецени необходимостта от по-нататъшно лечение.

Затворническо общежитие от открит тип „Строител“

Капацитет

След приключване на ремонтните дейности през януари 2025 г. ЗООТ „Строител“ е преместено отново в гр. Бургас, ул. „Индустриална“ № 88. Общежитието е реновирано по проект „Осигуряване на сигурна и безопасна материална среда в затворите и арестите“, реализиран по Програма „Правосъдие“, финансирана от Норвежкия финансов механизъм.

В реконструираната сграда капацитетът на общежитието е **69** лишени от свобода. Към датата на проверката в общежитието бяха настанени **62** лишени от свобода, като едно лице е в прекъсване на изпълнението на наказанието. В деня на проверката 50 лишени от свобода са изведени на външни работни обекти.

Надзорно-охранителната дейност в ЗООТ „Строител“ е организирана съобразно изискванията на ЗИНЗС и ППЗИНЗС. По данни на администрацията щатът включва 8 надзиратели и 6 командири на отделение.

В хода на проверката не бяха констатирани обстоятелства, които да възпрепятстват нормалното функциониране на общежитието от гледна точка на кадровата обезпеченост.

Материални условия

Екипът на НПМ извърши обстоен оглед на помещенията в общежитието. Сградата е изцяло ремонтирана и към момента се намира в много добро състояние.

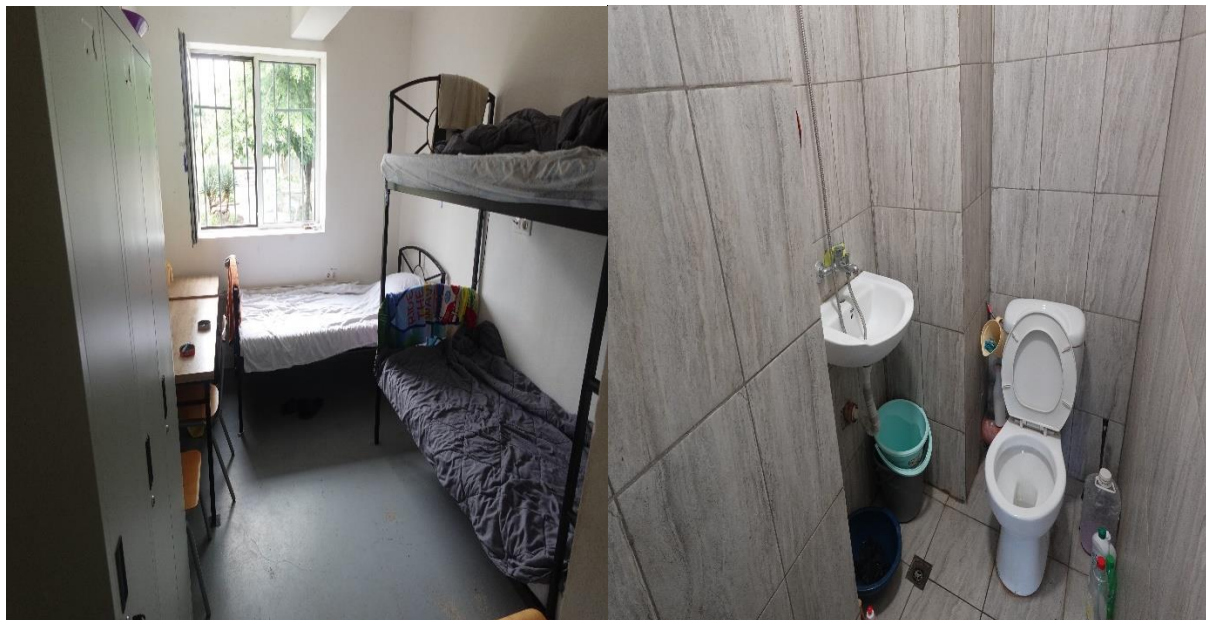
Настаняването се осъществява в 23 спални помещения, всяко от които е предназначено за трима лишени от свобода.

При проверката не беше установена пренаселеност. Спазва се нормативното изискване за минимална жилищна площ от 4 кв. м. на лишен от свобода.

Спалните помещения са добре осветени и проветриви. Оборудвани са с легла, гардероби, маси, столове и необходимото обзавеждане за ежедневните нужди на настанените лица. Дограмата е подменена, а общото състояние на помещенията е добро. Всяко спално помещение разполага със собствен санитарен възел.

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

Спално помещение със санитарен възел

В хода на проверката беше установено, че в общежитието са обособени пет помещения, предназначени за функциониране като преходно отделение. Помещенията са обзаведени и са създадени всички необходими условия за настаняване на лишени от свобода. Идеята е в тях да бъдат настанявани лица с малък остатък от наказанието, които да преминават през постепенна подготовка за живот на свобода и социална адаптация преди освобождаването им.

Към момента на проверката материалната база на преходното отделение е напълно изградена и оборудвана, но независимо от това не се използва по предназначение. В преходното отделение не са настанени лишени от свобода, тъй като към момента не е въведено в експлоатация.

Във връзка с изложеното омбудсманът като Национален превантивен механизъм препоръчва на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ да предприеме необходимите действия за издаване на съответното разпореждане за въвеждане в експлоатация на преходното отделение в ЗООТ „Строител“, с оглед осигуряване на неговото ефективно функциониране и използване по предназначение.

В хода на разговорите с лишени от свобода не бяха поставени съществени оплаквания относно битовите условия в общежитието.

Изхранването на лишени от свобода, настанени в ЗООТ „Строител“, се осигурява от кухнята на Затвора Бургас. Храната се доставя ежедневно съобразно утвърдените менюта и диетични режими, прилагани в затвора.

Медицинското обслужване на настанените в общежитието лишени от свобода, включително денталната помощ, се осъществява в Медицинския център към Затвора

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

Бургас. Прегледите се извършват по предварително изготвен график, а при необходимост от спешна медицинска намеса се осигурява незабавен достъп до медицинска помощ.

Социална дейност, обучение и свободно време

Социално-възпитателната работа с лишените от свобода е насочена към формиране на умения за законосъобразен начин на живот, повишаване на личната отговорност и подготовка за успешна ресоциализация след освобождаване.

По време на индивидуалната работа с лишените от свобода се обсъждат последствията от извършените правонарушения, рисковото поведение и възможностите за изграждане на социално приемливи модели на поведение. По данни на администрацията се наблюдава положителна тенденция част от лишените от свобода да развиват по-добра способност за преценка на последиците от собствените си действия и за поемане на лична отговорност.

В общежитието се провеждат и дейности с участието на външни организации. Ежемесечно представители на Асоциацията на анонимните алкохолици провеждат срещи с лишени от свобода, заявили желание да работят за преодоляване на зависимостта си към алкохол.

Трудова дейност

Голяма част от лишените от свобода са трудово ангажирани. Към датата на проверката 50 лишени от свобода бяха изведени на външни работни обекти.

Преди включването им в трудова дейност се извършва преценка на поведението на лицето, анализ на риска от рецидив и оценка на възможността за работа извън района на общежитието. На всички лишени от свобода се провежда необходимият инструктаж относно правилата за безопасност и поведението на работното място.

Омбудсманът като НПМ отчита като положителна практика високата трудова ангажираност на настанените в общежитието лица, която съдейства за придобиване на трудови навици, повишаване на личната отговорност и улеснява процеса на социална адаптация след освобождаването им.

Затворническо общежитие от открит тип „Житарово“

Материални условия

ЗООТ „Житарово“ се намира в с. Ветрен, на 13 км от Затвора Бургас. Капацитетът на общежитието е за **83 л.св.** Към деня на проверката в общежитието бяха настанени **60 л.св.**

При предходната проверка на омбудсмана като НПМ през 2023 г., проверяващият екип на омбудсмана констатира, че състоянието на спалните помещения, в които са настанени лишените от свобода не е добро и е необходимо извършването на цялостен ремонт. Проверяващият екип също установи наличие на пренаселеност в спалните помещения на общежитието.

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

При настоящата проверка екипът на НПМ установи, че администрацията е предприела последователни действия за подобряване на материално-битовите условия в общежитието. **От предходната проверка до момента е извършен цялостен ремонт и реновиране на първата жилищна сграда, включително саниране на сградата, което е допринесло за значително подобряване на условията за живот на настанените лица.**

Библиотека

Санираната част от общежитието

В общежитието са монтирани два нови електрически бойлера, обновено е спортното игрище, а през изминалата година са обособени параклис и библиотека, които се използват от лишените от свобода. По данни на ръководството се предприемат действия и за извършване на необходим ремонт на покривната конструкция.

Проверяващият екип констатира, че материално-битовите условия са значително подобрени спрямо установеното при предходната проверка. Спалните помещения са чисти, добре осветени и проветриви, а обзавеждането е поддържано и годно за употреба.

Независимо от извършените подобрения, по време на проверката беше установено, че в част от спалните помещения продължават да бъдат настанявани значителен брой лишени от свобода. В отделни помещения са настанени до 20 лица. Макар формално да е спазено нормативното изискване за минимална жилищна площ от 4 кв. м. на лишен от свобода, големият брой настанени в едно помещение създава усещане за пренаселеност, ограничава личното пространство и затруднява поддържането на благоприятна жизнена среда.

Във връзка с изложеното Омбудсманът препоръчва на началника на Затвора Бургас да продължи предприетите дейности по подобряване на материално-битовите условия в ЗООТ „Житарово“, включително чрез поетапно намаляване броя на настанените лица в най-големите спални помещения и своевременно извършване на планираните ремонтни дейности по покривната конструкция.

Спално помещение

Хранене

ЗООТ „Житарово“ разполага със собствена кухня, в която се приготвя храната за настанените лишени от свобода. Екипът на НПМ извърши проверка на кухненския блок и прилежащите помещения за съхранение на хранителни продукти. Не бяха констатирани нарушения на хигиенните изисквания при приготвянето и съхранението на храната.

На разположение на лишените от свобода е и лавка, от която могат да закупуват допълнителни хранителни продукти и вещи от първа необходимост.

Обучение, трудова дейност и свободно време

ЗООТ „Житарово“ разполага с библиотека, зала за групово работа, фитнес зала, двор със спортни съоръжения и обновено спортно игрище. По време на проверката беше установено, че тези пространства се използват активно от лишените от свобода.

Омбудсманът в качеството си на НПМ отчита като положителна практика организирането на различни културни, образователни и спортни мероприятия за лишените от свобода. На територията на общежитието се провеждат футболни турнири, културни прояви и други дейности, насочени към смислено оползотворяване на свободното време.

Лишените от свобода в ЗООТ „Житарово“ продължават да бъдат активно включвани в различни форми на трудова дейност. Част от тях са ангажирани на външни работни обекти, а други полагат труд в рамките на общежитието на домакинския щат и доброволен труд.

Медицинско обслужване

Здравните грижи се извършват от медицинските лица (медицинския фелдшер и медицинска сестра) на Затвора – гр. Бургас, които посещават затворническото общежитие по график, два пъти седмично, но по данни на лишени от свобода графикът не винаги се спазва.

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

Има лекарски кабинет, в който се провеждат прегледите и се раздават лекарствени продукти, разполагащ с минималното необходимо за дейността му оборудване. Има също спешен шкаф и шкаф за лекарства и консумативи, като лекарствените продукти са в срок на годност.

Лекарския кабинет

Води се задължителната медицинска документация, като в Амбулаторния журнал от началото на годината има регистрирани 170 прегледа. Спешният шкаф и шкафове за лекарствени продукти са заредени, като продуктите и консумативите са в срок на годност. Лекарствата се раздават на лишените от свобода срещу подпис.

Оплакванията на лишените от свобода основно са от силно затруднения достъп до лекарска помощ, както и от забавяне на оказването ѝ.

Беше проведен отделен разговор и физикален преглед на лишен от свобода с онкологично заболяване, проведена операция, химиотерапия и периодични (на 3 месеца) образни изследвания. Същият сподели за забавеното му оказване на медицинска помощ при диагностицирането на заболяването му, което е станало едва при авансиране на заболяването и появата на спешно състояние. Съобщи и за проведена консултация с външен специалист и назначено му от него изследване, за което обръща внимание, че все още не е проведено. В тази връзка беше проведен разговор с медицинския фелдшер на затвора, която увери, че му е планирана консултация със специалист.

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

В РЕЗУЛТАТ ОТ ИЗВЪРШЕНАТА ПРОВЕРКА, ОМБУДСМАНАТ КАТО
НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ ОТПРАВЯ СЛЕДНИТЕ
ПРЕПОРЪКИ:

КЪМ МИНИСТЪРА НА ПРАВОСЪДИЕТО:

1. Да бъдат отпуснати финансови средства за извършването на цялостен ремонт на ареста към Затвора Бургас;
2. Да бъдат предприети действия за осигуряване на поне 10 щатни бройки за надзорно-охранителен състав за ЗО „Дебелт“;
3. Да бъдат осигурени необходимите финансови средства за извършване на ремонт и обновяване на сградата, в която се осъществява образователната дейност на лишените от свобода в ЗО „Дебелт“;
4. Да бъде извършен цялостен ремонт на санитарните помещения в Медицинския център и стационара към Затвора Бургас.

КЪМ ГЛАВНИЯ ДИРЕКТОР НА ГЛАВНА ДИРЕКЦИЯ „ИЗПЪЛНЕНИЕ НА
НАКАЗАНИЯТА“:

1. Да бъдат предприети необходимите действия за издаване на съответното разпореждане за въвеждане в експлоатация на преходното отделение в ЗООТ „Строител“, с оглед осигуряване на неговото ефективно функциониране и използване по предназначение;
2. Да бъдат предприети мерки за подобряване на достъпа на лишените от свобода, настанени в затворническите общежития, до общопрактикуващ лекар и чрез него – до лекари специалисти, по реда на Наредбата за осъществяване правото на достъп до медицинска помощ и Националния рамков договор;
3. Да бъдат обсъдени възможностите в спешните шкафове на затворите и затворническите общежития да има налични парентерални форми на лекарствени продукти със специален режим на отпускане (например ампули Диазепам).

КЪМ НАЧАЛНИКА НА ЗАТВОРА БУРГАС:

1. Да продължи регулярното извършване на дейностите по дезинсекция и дератизация, както и да бъде засилен контрола върху обработката на дрехите и личния багаж на новопостъпващите лишени от свобода с цел ограничаване разпространението на вредители в местата за настаняване;
2. Да бъдат продължени усилията за назначаване на лекар в Медицинския център на Затвора на договор;
3. Да бъдат предприети действия по извършване на техническо обследване на засегнатите участъци и последващи ремонтно-възстановителни дейности за

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

- трайно отстраняване на причините за влагата и предотвратяване появата на мухъл и допълнително увреждане на сградния фонд;
4. Да се възложи извършването на технически преглед на конвектомата с оглед установяване на възможността за неговия ремонт и възстановяване в експлоатация, а при невъзможност - да бъдат предприети действия по подмяната му с ново подходящо оборудване;
 5. Да бъдат продължени предприетите дейности по подобряване на материално-битовите условия в ЗООТ „Житарово“, включително чрез поетапно намаляване броя на настанените лица в най-големите спални помещения и своевременно извършване на планираните ремонтни дейности по покривната конструкция.

КЪМ НАЧАЛНИКА НА ЗО „ДЕБЕЛТ“:

Да продължи регулярното извършване на дейностите по дезинсекция и дератизация, както и да се упражнява засилен контрол върху ефективността на предприеманите мерки за ограничаване разпространението на вредители в спалните помещения.